

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Történelem és Filozófia
1.3 Intézet	Magyar Filozófiai Intézet
1.4 Szakterület	Filozófia
1.5 Képzési szint	Mesterképzés
1.6 Szak / Képesítés	Kritikai elmélet és multikulturális tanulmányok

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Kriticizmus és ideológiakritika						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	dr. Szigeti Attila egyetemi adjunktus						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Szigeti Attila egyetemi adjunktus						
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	3	2.6. Értékelés módja	Vizsga	2.7 Tantárgy típusa	Alaptárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					35
Könyvtárban, elektronikus adatházisokban vagy terepen való további tájékozódás					35
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					35
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					27
Vizsgák					8
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	140 konv.				
3.8 A félév össz-óraszama	56 fiz./ 196 konv.				
3.9 Kreditszám	8				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Az előadások 70%-án kötelező a részvétel, azaz a 14 előadásból minimum 9-en a hallgatónak kötelező jelen lennie.
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> A szemináriumi részvétel kötelező. Az elmaradt szemináriumokat be lehet pótolni.

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<p>C1: A filozófia elméleti és történeti alapjainak beazonosítása és megfelelő alkalmazása: elvek, értékek, etikák, gondolkodási módok és gyakorlatok</p> <p>C2: Általános és ágazati filozófiai gondolatok, témák és problémák rendszerezése és megfogalmazása</p> <p>C3: Problémákra adott megoldások, konklúziók vagy alternatív megközelítések erős és gyenge pontjainak a kritikai gondolkodás (logikai elemzés és értékelés) általi beazonosítása</p> <p>C4: Az emberi cselekvés, tapasztalás és létezés elveinek, okainak és jelentéseinek a kimutatása</p>
Transzverzális kompetenciák	<p>CT1: Közepes nehézségű problémahelyzetek realista, illetve mind elméleti, mind gyakorlati érveléssel való kezelése, hatékony megoldásuk érdekében</p> <p>CT2: A hatékony multidiszciplináris csoportmunka technikáinak a különböző hierarchikus szinteken való alkalmazása</p>

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A kurzus a XX. századi és a kortárs filozófia és társadalomelmélet eredetileg marxianus, utólag posztmarxista: posztstrukturalista és posztmodern, pszichoanalitikai, feminista és szociológiai ideológia-elméleteit tekinti át, valamint kitér a vilárendszer-elmélet és a politikai ökológia aktuális ideológiakritikai vonatkozásaira
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	A kurzus problémacentrikus bevezetést nyújt az ideológiakritikai hagyomány fogalmiságába, kérdésfelvetéseibe, megoldáskísérleteibe

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Általános bevezetés	Előadás	
Marx: árufetisizmus	Előadás, szövegelemzés, vita	
Lukács: osztálytudat és az „áru öntudata”	Előadás, szövegelemzés	
Értékkritika: Postone és a <i>Wertkritik</i>	Előadás, szövegelemzés, vita	
Gramsci: hegemonia-elmélet	Előadás, problémaelemzés, vita	
Althusser: az ideológia, mint imaginárius viszony; ideologikus államapparátusok	Előadás, vetítés, vita	
Posztmodern kapitalizmus: Debord, Harvey, Jameson	Előadás, vetítés, vita	
Laclau és Mouffe: diskurzus-elmélet és populizmus	Előadás, szövegelemzés, vita	
Zizek 1: az ideológia-kritika szimbolikus-imaginárius szintje	Előadás, vetítés	
Zizek 2: az ideológia-előtti jouissance, mint politikai tényező	Előadás, szövegelemzés, vita	
Butler: feminizmus és performativitás	Előadás, szövegelemzés, vita	
Bourdieu: habitus-elmélet	Előadás, szövegelemzés, vetítés, vita	

Világrendszer-elmélet: félperiféria és a felzárkózás illúziója	Előadás, szövegelemzés, vita	
Politikai ökológia: az antropocén; a kapitalocén világ-ökológiája	Előadás, szövegelemzés, vita	
Könyvészet		
<p>Althusser, L.: <i>Marx – Az elmélet forradalma</i>, Kossuth, Budapest, 1968.</p> <p>Bourdieu, P.: <i>Az elmélet gyakorlatának vázlata</i>. Napvilág, Budapest, 2009</p> <p>Butler, J.: <i>Jelentős testek</i>, Új Mandátum, Budapest, 2005.</p> <p>Butler, J., Laclau, E., Žižek, S.: <i>Contingency, Hegemony, Universality: Contemporary Dialogues on the Left</i>. Verso, London, 2000.</p> <p>Debord, G.: <i>La Société du spectacle</i> (1967). In: Guy Debord: <i>Oeuvres</i>. Quarto Gallimard, Paris, 2006, 766-859. (Magyarul: <i>A spektakulum társadalma</i>, Balassi, Budapest, 2006. (http://sami.is.free.fr/Oeuvres/debord_societe_spectacle_1.html http://www.c3.hu/~ligal/spekt%20tars%20liget%2011%20print.pdf)</p> <p>Eagleton, T.: <i>Ideology: An Introduction</i>. London, Verso, 1991.</p> <p>Forgacs, D. (ed.): <i>The Antonio Gramsci reader. Selected writings 1916-1935</i>. New York University Press, 2000.</p> <p>Jappe, A.: <i>Les Aventures de la marchandise. Pour une nouvelle critique de la valeur</i>. Paris. Denoël, 2003.</p> <p>Jameson, F.: <i>A posztmodern avagy a kései kapitalizmus kulturális logikája</i>, Noran Libro, Budapest, 2010.</p> <p>Laclau, E. – Mouffe, C.: <i>Hegemony and Socialist Strategy</i>, Verso, London, 1985.</p> <p>Laclau, E.: <i>A populista ész</i>, Noran Libro, Budapest, 2011.</p> <p>Larsen, N. – Nilges, M. – Robinson, J. – Brown, N. (eds.): <i>Marxism and the Critique of Value</i>, Chicago, IL. MCM' Books, 2014. (http://www.mcmprime.com/files/Marxism-and-the-Critique-of-Value.pdf)</p> <p>Lukács, Gy.: <i>Történelem és osztálytudat</i>, Magvető, Budapest, 1971.</p> <p>Marx, K.: <i>A tőke. I. könyv</i>. Kossuth, Budapest, 1973.</p> <p>Moore, J. W.: <i>Capitalism in the Web of Life. Ecology and the Accumulation of Capital</i>. Verso, London, 2015.</p> <p>Postone, M.: <i>Time, Labour, and Social Domination: A Reinterpretation of Marx's Critical Theory</i>. Cambridge. Cambridge University Press, 1993.</p> <p>Wallerstein, I.: <i>Bevezetés a világrendszer-elméletbe</i>. L'Harmattan, Budapest, 2010. (http://www.eszmelet.hu/wp-content/uploads/2014/05/Wallerstein-%C3%BAj.pdf)</p> <p>Žižek, S.: <i>The Sublime Object of Ideology</i>. London, Verso, 1989.</p> <p>Žižek, S. (ed.): <i>Mapping Ideology</i>. London, Verso, 1994.</p>		
8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Jaeggi, 2009	Szövegelemzés	
Marx, 1967, 74-85.	Szövegelemzés	
Lukács, 1971, 270-318, 434-454.	Szövegelemzés, vita	
Postone, 2015, 2018.	Szövegelemzés, problematizálás	
Gramsci, in Forgacs (ed.), 190-221.	Szövegelemzés, vita	
Althusser: „Az elméleti gyakorlat folyamata” in Althusser, 1968, 46-78; Althusser, 1970/1996	Szövegelemzés, vita	
Debord, 2006, 1-2. fejezet. Jameson: „A posztmodernizmus és a piac”, 2010, 267-286.	Szövegelemzés, problematizálás	
Laclau in Kellék, 2019/61.	Szövegelemzés, vita	
Zizek 1989, 1. fejezet (magyarul: 1994).	Szövegelemzés, vita, vetítés	
Zizek 1997, 2006.	Szövegelemzés, problematizálás	
Butler, 2005, 39-64; „Bajos nemek” in <i>Vulgo</i> .	Szövegelemzés, vetítés	
Bourdieu, 2009, 185-250.	Szövegelemzés, vita	
Arrighi, 2014.	Szövegelemzés, vita	
Malm és Hornborg, Moore in Fordulat, 2019/1	Szövegelemzés, vita	
Kiegészítő könyvészet		
<p>Althusser, L.: “Idéologie et appareils idéologiques d’État. (Notes pour une recherche).” <i>La Pensée</i>, no 151, 1970/151. (Magyarul: Althusser, L.: „Ideológia és ideologikus államapparátusok” In: <i>Testes könyv I</i>. Szeged, 1996, 373-412.)</p> <p>Arrighi, G.: „A fejlődés illúziója. A félperiféria koncepciójának megújítása”. <i>Eszmélet</i>, 2014/103, 159–192.</p> <p>Bourdieu:</p>		

- Butler, J.: „Bajos nemek (válogatás)”, *Vulgo*, VI/3, 102-122.
- Fordulat – Társadalomelméleti folyóirat, 25. szám: *Klímaváltozás és kapitalizmus*, 2019/1. (<http://fordulat.net/?q=huszonotodik>)
- Jaeggi, R.: Rethinking ideology. In: Zurn, C. F. – de Bruin, B. (eds.): *New waves in political philosophy*, Palgrave Macmillan, New York, 2009. 63-86.
- Laclau, E.: „Populizmus: mit fed a név?”. *Kellék – filozófiai folyóirat*, 2019/61, 53-68.
- Postone, M.: „Antiszemitizmus és nemzetiszocializmus”. *Eszmélet*. 2015/105. sz.. 18-40. (Fordította: Koltai Mihály Bence.)
- Postone, M.: „A tőke újragondolása a Grundrisse fényében”, *Kellék – filozófiai folyóirat*, 2018/59, 7-30.
- Szigeti, A.: „Lukács és Debord: eldologiasodás és spektakulum”, In Rigán Lóránd és Ungvári Zrínyi Imre (szerk.): *Az értelem anyanyelvén. Magyar filozófusok a 20. és 21. században*, Komp-Press, Kolozsvár, 2016, 177-193.
- Szigeti, A.: „A Valós fantáziapótlékai. Slavoj Žižek és az ideológia pszichoanalitikus filozófiája”, *Erdélyi Múzeum*, 2015/4, 37-49. (https://eda.eme.ro/xmlui/bitstream/handle/10598/29303/EME_EM_2015-4_004_SzigetiAttila_ValosFantaziapotlekai.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
- Szigeti, A.: „Értékkritika”, In Antal Attila, Földes György, Kiss Viktor (szerk.): *Marx... Interpretációk, irányzatok, iskolák, Napvilág Kiadó, Budapest, 2018, 116-139.* (<https://www.academia.edu/38933970/%C3%89rt%C3%A9kkritika>)
- Szigeti, A.: „A kapitalocén – avagy mibe kerül az olcsó természet?”, *Fordulat*, 2019/1, 54-78. (http://fordulat.net/pdf/25/FORDULAT25_SZIGETI_A%20KAPITALOCEN-AVAGY%20MIBE%20KERUL%20AZ%20OLCSO%20TERMESZET.pdf)
- Žižek, S.: „Hogyan találta fel Marx a tünetet?,” *Pompeji*, 1994/1-2, 198-225.
- Žižek, S.: „A fantázia hét fátyla.” *Vulgo*, 2004/2, 103-133.
- Žižek, S.: „Megteheted!”. *2000 – Irodalmi és Társadalmi havi lap*. 2006/7-8. (<http://ketezer.hu/2006/07/megteheted/>)

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

-

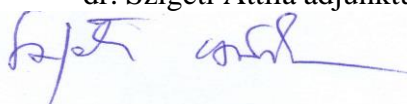
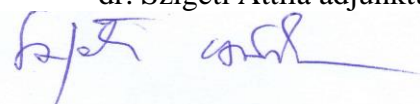
10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az átadott ismeretanyag elsajátítása	Félév végi, szóbeli vizsga	70%
10.5 Szeminárium / Labor	Nyilvános szövegértelmezés vállalása, szövegértelmezésekben, vitákban való aktív részvétel	Szemináriumi szöveg bemutatásának nyilvános kiértékelése	30%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> • A kurzusok, szemináriumok minimum 70%-án való kötelező részvétel • A szövegértelmezésekben, vitákban való aktív részvétel 			

Kitöltés dátuma
2020. március 25

Előadás felelőse
dr. Szigeti Attila adjunktus

Szeminárium felelőse
dr. Szigeti Attila adjunktus

Az intézeti jóváhagyás dátuma
2020. március 30.

Intézetigazgató
dr. Demeter M. Attila docens

